

Пахомов І.В.,

*старший викладач кафедри педагогіки,
психології та менеджменту Білоцерківського
інституту неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПН України,
м. Біла Церква, Україна*

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Сучасні трансформаційні процеси в українському суспільстві, модернізація системи освіти та зростання соціально-психологічних викликів актуалізують проблему розвитку соціальної відповідальності фахівців психологічної служби. Особливого значення це питання набуває у діяльності психологів закладів професійної освіти (далі – ЗПО), оскільки саме вони забезпечують психологічний супровід професійного становлення молоді, сприяють формуванню соціальної зрілості здобувачів освіти та підтримують їх адаптацію до сучасного ринку праці.

Соціальна відповідальність психолога ЗПО є інтегративною професійною якістю, що проявляється у здатності усвідомлювати наслідки власної професійної діяльності, дотримуватися етичних норм, діяти в інтересах особистості та суспільства, а також забезпечувати психологічну безпеку учасників освітнього процесу. Вона поєднує моральні цінності, професійну компетентність, гуманістичну спрямованість та готовність до прийняття відповідальних рішень.

У ЗПО діяльність психолога характеризується високим рівнем соціальної значущості. Практичний психолог ЗПО працює зі здобувачами освіти, які перебувають на етапі професійного самовизначення, формування життєвих цінностей та особистісної ідентичності. Саме тому від професійної позиції

психолога залежить не лише психологічний комфорт учнівської молоді, а й ефективність її соціалізації та професійного розвитку.

Важливими складовими соціальної відповідальності психолога ЗПО є:

- дотримання принципів професійної етики та конфіденційності;
- толерантне ставлення до всіх учасників освітнього процесу;
- готовність до соціального партнерства та командної взаємодії;
- здатність до саморефлексії та професійного самовдосконалення;
- активна участь у створенні безпечного освітнього середовища.

Слід зазначити, що розвиток соціальної відповідальності психологів ЗПО залежить від низки чинників: рівня професійної підготовки, сформованості етичної культури, мотивації до професійного розвитку, умов професійної діяльності та організації психологічної служби в закладі освіти.

Одним із ключових напрямів розвитку соціальної відповідальності психолога ЗПО є формування його професійної рефлексії. Самоаналіз власної діяльності дозволяє психологу ЗПО оцінювати ефективність професійних дій, усвідомлювати рівень впливу на здобувачів освіти та коригувати власну поведінку відповідно до професійних стандартів. Важливу роль також відіграє розвиток емоційного інтелекту, емпатії та навичок конструктивної комунікації.

У сучасних умовах особливого значення набуває питання психологічної підтримки молоді в умовах соціальної нестабільності, воєнних викликів та кризових ситуацій. Психолог ЗПО має бути готовим до роботи з тривожністю, стресом, емоційним виснаженням та кризовими станами здобувачів освіти. Це потребує високого рівня професійної відповідальності, психологічної стійкості та здатності до оперативного прийняття рішень.

Ефективний розвиток соціальної відповідальності психологів ЗПО можливий за умови:

- удосконалення системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації;
- впровадження тренінгових програм з професійної етики та соціальної компетентності;

- розвитку професійних спільнот і супервізійної підтримки;
- створення умов для безперервного професійного саморозвитку;
- активного впровадження гуманістичних цінностей в освітнє середовище.

Отже, соціальна відповідальність психологів ЗПО є важливою умовою ефективного функціонування психологічної служби та забезпечення якісного психологічного супроводу здобувачів освіти. Її розвиток сприяє підвищенню професійної компетентності фахівців, формуванню безпечного освітнього середовища та зміцненню соціального потенціалу молоді.